

Međunarodni književni natječaj *Moje drago serce* 2020.

3. nagrada „Stjepko Težak“

Rosie Kugli

Okus izdaje

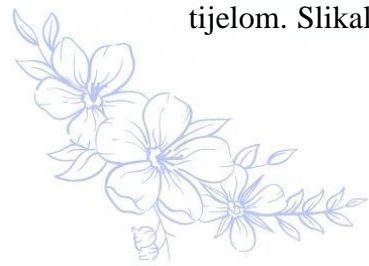
Najljepše i najstrašnije veže me uz mali gradić koji se poput svjetionika uzdigao na obzoru središnjih hrvatskih veličina, gradić nad kojim lebdi duh Zrinskih i Frankopana. Ovaj kraj nekada je izgledao drugačije. Danas imam osjećaj kao da sam zakoračio na kulisu serije Igre prijestolja. Trebao bih biti počašćen što ću nakon toliko godina, baš ovdje i na ovaj dan, imati svoju retrospektivu. Jedne davne godine pozvali su me kao mladu slikarsku nadu da vodim ljetnu likovnu koloniju. Svake godine okupljali bi se mladi i neafirmirani slikari, istinski zaljubljenici u lik i djelo Slave Raškaj, slikarice koja je strastveno portretirala ljepote ozaljskog kraja.

Znam da si nevoljko prihvatio poziv. Maštao si o Parizu, Montmartreu, Parižankama i njihovoj eleganciji, ljepoticama, muzama, a ne o seljankama malenog gradića koji nije bio ucrtan u karti tvoje ambicije.

A onda... samo jedan susret promijenio je tok tvog, ali i mog života.

- Čula sam da vodite likovnu grupu? Mogu li se pridružiti?
- Vi ste slikarica?
- Ne, ali... znate, rekli su da slikam poput Slave Raškaj. I ime sam dobila po njoj! – nasmijala si se, a tlo pod mojim nogama zatreslo se.
- Ime, hm? I mislite da je to dovoljno? – pitao sam bahato. Znao sam da su ti koljena zaklecala.

Bila si tako prokleta talentirana. Toliko sam puta zadivljeno promatrao kako sjediš pred velikim štafelajem, uspravna i napeta, kao da zadnjim atomima želiš zauzeti svoje dugo potiskivane strasti. Bila si vezana za slikanje, nekom tajnom vezom, i to ne samo umom, već i tijelom. Slikala si cijelim tijelom, zaboravljajući gdje se nalaziš, potpuno obuzeta. Slikanje je

rastvaralo svijet oko tebe i tada bi postajala umjetnica. Mrzio sam to što je iz tvojih ruku izbijala ona čudesna snaga koju ja nikada nisam posjedovao. Mrzio sam i to što si prste pokretala kao da prebireš po žicama violončela. Kao da se ono, što je tako dugo ležalo zakopano duboko u tebi, počinje buditi, kao da život počinje udarati kobnom snagom. Predmeti koji su izranjali na bijelom platnu poprimali su svoje oblike, kao da su oživjeli. Bio sam zavidan, ljubomorani. Da samo znaš koliko mi je snage trebalo da to prikrijem...

- U tvom slikanju ima nešto što me podsjeća na Slavu Raškaj. Osjeća se ruka akvarelista, ruka neopterećena iskustvom... – znao si mi govoriti, a ja sam cvala.

Slušala sam tvoje riječi, zaljubljeno i zadivljeno. Upijala svaku tvoju opasku. Bio si moj Bog, moj svemir, sve što sam ikada trebala. Učitelj, mentor, prvi muškarac koji je razumio moju strast. Bila sam tvoja učenica... a ti...

Moja sudbina, moja zla kob? Bela Csikos Sesia? Povijest koja se ponovila?

Zaljubila sam se. Sivilo oko mene upile su jarke, vrišteće boje koje su se mijenjale poput šara u kaleidoskopu. Postala sam robinjom divlje strasti koju prije nisam poznavala. Kad smo bili u krevetu, granice nisu postojale. Postojao je samo užitak, slast o kojoj ni sanjala nisam...

I sada, nakon toliko godina, ponovno sam ovdje. U gradu koji me obilježilo. Žmirim kako bih se zaštitio od uspomena, od bljeska trenutka koji mi oduzima dah. Užasava me ovo silno mnoštvo koje se naguralo tu oko mene. Krađu mi zrak. Mrzim tu rulju, te dosadne novinarske njuške. Svi oni žele isto. Žele čuti moju priču, jer da... uspio sam. Kritičari me hvale, uzdižu u nebesa. Galerije se otimaju za moje radove. Svijet voli slavne ljude, iako često ne razumije ono što radimo. I zato mi ova napirlitana guska opet gura mikrofon pod nos.

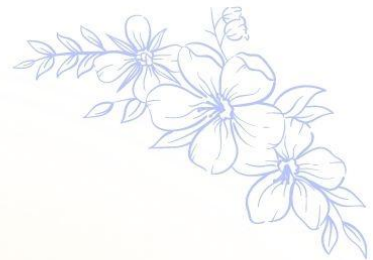
- Možete li nam reći zašto je Kupa na svim vašim slikama grimizna, crvena poput krvi? I zbog čega je djevojka na vašim slikama bijela poput smrti?

- Ne mogu vam reći jer... – mucam.

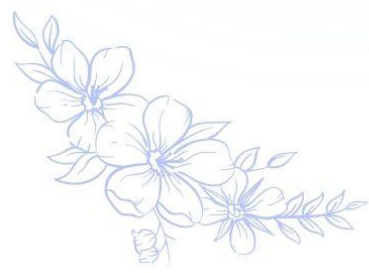
Kako da izgovorim ono što me muči, razdire?

– Ne može vam reći jer kako da vam to kaže? Ne postoje riječi kojima bi se opravdao, oprao ljagu s imena, slavnog imena, koje je tako dugo i brižno gradio.

- Ako priznam, hoćeš li prestati vrištati u mojoj glavi? Evo, priznajem. Bio sam ljubomoran! Ljubomoran, jer svakim danom tvoj umjetnički izričaj bio je sve savršeniji. Kao da je slikanje postala ona kobna zapovijed koja te izbacuje iz tijela, pomiče iz orbite. Nisam to mogao podnijeti.
- ***Da, dragi, pred tvojim se očima događao tajanstveni fenomen. Više se nisi mogao nadmetati sa mnom jer teško da bi me mogao nadmašiti. Naravno, o tome si prikladno šutio. U svojoj beskrajnoj sebičnosti, skovao si plan kako da me ukloniš.***
- Zamjeraš mi? Oprosti, ali morao sam te maknuti s likovne scene prije no što postaneš svjesna svog talenta. Nisam smio dozvoliti da stekneš ono što sam najviše prezirao kod svojih kolega. Sigurnost. Sigurnost u sebe, u svoje slike. Nisam mogao dopustiti da se razviješ u punini svog likovnog izričaja, jer tada bi postala slavna, mnogi bi se otimali za tebe, a ja? Pa poznaješ me.
- ***Da, znam. Tvoj ego to ne bi podnio.***
- Upravo tako. Bio sam sebičan, ljubomoran, lud. Želio sam te prisvojiti, posjedovati. Trebao sam te. Trebala si mi da zajedno radimo na mojim slikama. Znao sam da ćeš silinu svojih osjećaja uliti u moje slike. Znao sam da si zaljubljena i to sam iskoristio. Podlo od mene, znam.
- ***Ne zamjeram ti. Žene su glupe kad je ljubav u pitanju. U svojoj slijepoj zaljubljenosti bila sam spremna odreći se svoje strasti. Bila sam previše zaljubljena da bih uopće razmišljala o tome što ta odluka znači za moju budućnost. Dala sam ti se bezuvjetno. No kako je vrijeme odmicalo i kako si grabio prema svojoj prvoj velikoj i važnoj izložbi, osjećala sam... kako da ih nazovem? Lagane, podbadajuće trnce? U dubini duše, slutila sam katastrofu. Tvoja prva izložba i moji otisci na bijelom platnu ostavili su gorak okus izdaje.***
- Dok živim, neću zaboraviti tu izložbu. U galeriji se natiskala 'krema' grada. Svi koji su nešto značili došli su. Strahovao sam od mnoštva i zloradih komentara. Znali smo kako to ide. Ako se gomili, koja se bezumno gura u prostoriji bez zraka, ne svide moja platna, okrenut će se i otići u potrazi za nečim zanimljivijim. Ta neprekidna glad za novim i boljim bila je ono protiv čega se nisam mogao boriti. Neočekivano, val oduševljenja zahvatio je mnoštvo i poput šumskog požara proširio galerijom.
- ***Neočekivano kažeš?***
- Oprosti, ali znaš što sam mislio. Nego, sjećaš se euforije koja je zavládala?

- *Sjećam se samo okusa izdaje. Gledala sam te kako uživaš u svojoj nepostojećoj slavi. Osjećala sam se izigrano, bačena na marginu, jer tvoj uspjeh pripadao je meni. Ja sam trebala voditi razgovore, pričati o svojim slikama, objašnjavati, prodirati u bit kompozicije kao što sam činila dok sam satima stajala pred velikim platnima i u njih unosila sebe. Mogla sam samo kupiti mrvice tvoje slave poput posranog goluba na cesti. Da si mi barem prišao, uhvatio me za ruku da zajedno uživamo u tom trenutku. Da si se barem okrenuo i namignuo, nekom malom gestom pokazao da smo tim i da nas ništa ne može razdvojiti.*
- Što da ti kažem? Nema riječi kojom bi se iskupio, opravdao. Da, pobrao sam svu slavu, bezočno se naslađivao svojim uspjehom, a zapravo ništa od svega nije bilo moje. Moj uspjeh pripadao je tebi. Tebi ljubavi moja, tebi koja si sa nekoliko poteza činila čuda.
- *Tvoja iznenadna slava postala je kamen spoticanja, ono što unijelo nemir u moj život. Glasovi u mojoj glavi svakim su danom bili se glasniji. Upozoravali me da se pobunim, izborim za sebe. Štjela sam, jer tako je bilo lakše. Kako da ti kažem da si me pokrao? Izdao?*
- Koja prokleta ironija! Ti si mi pomogla da se vinem u svijet slavnih, a onda nas je to uništilo.
- *Nas? Ne bih govorila u množini. Mene je uništilo, dragi! Nisi vidio moje suze? Melankoliju, to bolno i depresivno stanje duše i tijela? Gorčinu koja me razdirala.*
- Obmanjivao sam se da se radi o uobičajenim ženskim mušicama, onim danima u mjesecu, ali istina... nikad nisam pokušao shvatiti.
- *A kako bi shvatio? Ta tvoj se život odvijao na onom drugom kolosijeku, u oblacima slave koja te polagano, ali sigurno obuzimala, mijenjala. I nepovratno udaljavala od mene. Ja sam pak sve više nalazila utočište u svojim slikama prije nego što ću utonuti u mrak.*
- Nemoj misliti da nisam poznavao ta tvoja razdoblja potištenosti. Povlačila si se i zaključavala u atelje iz kojega satima nisi izlazila. U tim trenucima nastajala su tvoja najbolja djela, ali ti si ih ljubomorno čuvala za sebe.
- *Ipak, nisam ih mogla sačuvati. Nestala sam u mraku, u tamnim odajama pomračenog uma, ali ti si ostao. Ništa te nije spriječilo da ukradeš moje slike.*

-
- Znam da me to neće iskupiti, ali znaj...nešto u meni zauvijek je umrlo one noći. Boje na platnu raspršile su se, jer više te nije bilo pored mene. Isključio sam prošlost i budućnost, i ljubav i bol, i razočaranje i sreću. Sve ove godine ništa me ne boli – osim sjećanja. Ne mogu ih se riješiti, tjeraju me u ludilo. Ono isto ludilo koje te otrglo od mene. Ludilo koje je pomiješalo moje dane i noći, tijela i snove, glasove i jeku... jeku koja još i danas odzvanja šesterokulnim zidinama Zrinskih i Frankopana, tvoj glas u mojoj glavi i tvoj otisak u mojoj duši, bjelini platna, okusu izdaje...

Organizatori natječaja:

Gradska knjižnica i čitaonica Ivana Belostenca Ozalj
Ogranak Matice hrvatske u Ozlju

Pokrovitelji natječaja:

Ministarstvo kulture i medija Republike Hrvatske
Grad Ozalj

Povjerenstvo za vrednovanje priča:

Julijana Matanović, Dubravka Težak, Jasmin Imamović

